

De tiger om det viktiga

Både alliansen och de rödgröna kämpar nu allt desperat om våra röster. Utanförskapet, skatterna och skolan är viktiga, men det finns mycket värre problem som ingen verkar vilja ta i ens med tång. Om de är ovetande eller om de avsiktligt undviker de obekväma frågorna vet jag inte.

Inget är så grundläggande för hela vårt moderna, globala samhälle som tillgång på billig energi. Under hela industrialismen har den ekonomiska tillväxten och en ökad utvinning av fossila bränslen, inte minst olja, följt varandra som två siamesiska tvillingar. Utan oljan hade vi aldrig haft BNP-tillväxten.

Tillförlitliga uppgifter på oljereservernas storlek är en bristvara, men officiella uppskattningar från EIA (USA:s energimyndighet) säger att vi redan om ett par år kommer att ha en tydlig bristsituation. År 2020 visar de på ett gap mellan efterfrågan och tillgång på 25 miljoner fat per dag. Ett tecken från den fria marknaden, som ytterligare stärker bilden, är att de stora oljebolagen har slutat investera i ny raffinaderikapacitet.

En kraftigt minskad tillgång på fossila bränslen vore en räddningsplanka för klimatet, men riskerna för hela vår civilisation är desto mer uppenbara och minst sagt skrämmande.

Oljan är en förutsättning för att globalt hålla igång 800 miljoner fordon av olika slag. För varken bilar, båtar eller flygplan finns några alternativ som i stor skala kan ge ett flytande bränsle med egenskaper som påminner om oljans. Vi har förvisso etanol, biogas och elektrisk energi lagrad i batterier. Tyvärr finns det ingen realism i att dessa på kort sikt skulle vara de alternativ som förmår ersätta det svarta guldet.

Hotet mot vår rörlighet och våra globala transporter är allvarligt, men det som är riktigt skrämmande är dagens högproduktiva matproduktion. I jordbruket går det år stora mängder olja och naturgas. Försiktiga uppskattningar säger att maten på bordet har krävt energi som motsvarar hälften av all olja som konsumeras på klotet. Inte bara traktorer utan även konstgödsel, bevattning och transporter är beroende av billiga fossila bränslen.

Trytande olje- och gasreserver i kombination med en ekonomi som efter finanskrisen sparkades igång med gigantiska summor som snart skall betalas tillbaka är som en tidsinställd bomb. Att låtsas som om underskotten, inte bara Greklands, utan i än högre grad USA:s, inte skulle utgöra ett hot är att förtränga en obehaglig verklighet.

Den finansiella världen har i en självgenererande spiral drivits av förväntningar om nya vinster och högre värden på aktier och andra tillgångar, men om marknaden nu istället ser hotet av fallande priser kan vi riskera en snabbt kollapsande ekonomi. När aktiekurser och huspriser inte drivs uppåt av förväntan om än högre förtjänst, utan istället rasar av skräck för stora förluster, drabbas inte bara herrarna på Wall Street. Nej, de som verkligen blir sittande med Svarte Petter är vanliga människor. Alla vi som trodde att pensionsfonderna var säkert placerade och som tyckte att tre miljoner för en villa var ett riktigt kap.

Tyvärr handlar detta skrämmande scenario inte i första hand om ekonomi. Nej, de allvarliga riskerna är en kraftigt ökande arbetslöshet, social oro, brist på livsmedel och i förlängningen hot mot både demokrati och fred.

Jag blir orolig och skrämnd inte bara av denna mörka framtidsbild. Nej, det som skrämmer mig än mer är våra politiker som lägger kraft på Rut och Rot och låtsas som om vi inte har väldigt mycket värre problem som lurar runt hörnet.

Frågan är inte om vi har ett lågenergisamhälle framför oss, utan när vi är där och hur övergången kommer att se ut. Brutal och okontrollerad eller styrd av våra makthavare och politiker.

Reinfeldt och Sahlin: visa kurage. Ingen kräver att ni har alla svar, men för guds skull. Blunda inte! Visa att ni har förstått allvaret.

Stellan Tengroth

civilingenjör och författare till boken "*Tillväxt till döds*"